

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste keskühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas " 1.—

**Üksiknumber
15 senti.**

Ilmub 1—2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate keskkliitu kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja tallitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülj . . . Kr. 30.—
Pool lehekülje . . . " 15.—
Veerand " . . . " 7,50
Kaheksandik " . . . " 4.—

Textis 50 prots. kallim.

Nr. 5

31. mail 1929 a.

VI aastakäik

SISU: Kriis riigiteenijate keskliidus. — Soome riigiteenijate õiguslikust seisukorrast. — Posiitteenijate XI kongress. — Riigiteenijate „riigikogu“. — Raudteelaste puhkekodud Rootsis. — Lühike ülevaade raudteelaste keskühingu tegevusest. — Kas teenija tagakiusamine või ülemuse isiklik jonnijamine. — Asja selgituseks.

Kriis riigiteenijate keskliidus.

Raudteelaste keskühing ja Tallinna riigi- ja omavalitsusteenijate ühing juhatuse valimistest eemale jäänud.

5. mail s. a. ärapeetud keskliidu saadikutekogu koosolekul selgus, et organiseeritud riigiteenijaskond seisab tõsise kriisi ees. Kaks ülemal nimetatud suuremat organisatsiooni, millede seljataga on umbes pool organiseeritud riigiteenijate perest, loobusid osa võtmast keskliidu juhatuse valimisest ja ei andnud juhatusse ka oma esindajaid. Kuigi nimetatud organisatsioonide poolt deklareeriti, et nad veel täielikult keskliidust ei lahku, on ometigi selge, et niisugune tagasitõmbumine sisuliselt siiski tõsisest kriisi keskliidu elus tähendab.

Iga tõsiselt mõtleja riigiteenija kohuseks on muidugi küsida, missugused põhjused olid nimetatud organisatsioonidel niisuguse sammu astumiseks, kas olid need põhjused küllalt kaaluvad ja kas ehk polnud see samm tingitud mingisugustest riigiteenijaskonna üldhuvidel võõrastest

kaalutlustest. Niisugune küsimus on seda enam õigustatud, et asi on kantud poliitilise ajakirjanduse veergudele, kus eemalejääjaid süüdistatakse demokraatia põhimõtete eitamises ja „igasuguste võtetega“ vähemuse tahte pealesundimises enamusele. Need on tõsised süüdistused ja jättes need tagasitõrjumata, tähendaks neid õigeaks tunnustada. Püüame sellepärast valgustada küsimust ka eemalejääjate seisukohast.

Enne aga tähendaksime veel, et me meelega oleme hoidunud vastamast ajakirjanduses tehtud süüdistustele samal teel, sest meie arvates pole sünnis ega ka otstarbekohane, kui riigiteenijad oma organisatsioonilisi küsimusi lahendavad poliitilise ajakirjanduse abil. Harilikult osutub see ikka kasuks meie vastastele. Meil on võimalused — kuigi vast piiratud — käsitada neid küsimusi omavahel. Tei-

seks arvasime paremaks enne vastamist lasta mööda minna riigikogu valimistel. See võimaldab kindlasti küsimuse rahulikuma ja objektiivsema käsituse; seda enam, et mõnedki mesinädalad möödunud näivad olevat.

Miks jäid siis need kaks suuremat organisatsiooni juhatuse valimistest eemale? Formaalselt oli selle põhjuseks asjaolu, et saadikutekogu ei soovinud vastu tulla nende soovile — määratagu juhatus 9-liikmeline ja selle asemel otsustas juhatuse valida 15-liikmelise. Sisuliselt olid põhjused muidugi hoopis sügavamad. Eemalejääjad ei nõudnud juhatuseliigete arvu vähendamist mitte umbropsu, vaid põhjalikkude kaalutluste järgi, millede järelalusena nad jõudsid otsusele, et suurearvuline juhatus, kuhu inimesed valitakse organisatsioonide järgi ilma et sugugi arvestataks sellega, kas vastavatel organisatsioonidel on ka selleks kohased isikud anda, pole töövõimeline. Selle otsuse paremaks tõenduseks oli neile eelmise juhatuse tegevus.

Kuigi eelmise juhatuse tegevuse aruande kohta sõna ei võetud ja see vaikides lasti heaks kiita, siis ei tohi sellest sugugi veel järeldada, nagu oleks see kõigiti rahuldav olnud ja mitte midagi enam soovida jätnud. Ei tehtud seda lihtsalt sellepärast, et mitte asjata vahekordi teravaks ajada, sest möödunud tegevust poleks arvustus ikkagi enam parandada suutnud, tulevikuks loodeti aga parandust tuua juhatuse liigete arvu vähendamise ja valimise viisi muutmise kaudu.

Tõeliselt jättis aga eelmise juhatuse tegevus väga palju soovida. Tuletame ainult mõnd värskeamat asjaolu meele, näit. kas või juhatuse tegevust teenistusvanusetasu seaduse vastuvõtmise puhul. Ei saa ju ometi keegi tõsiselt tõendama tulla, et juhatus seal tegi kõik mis võimalik. Kuigi kõiki riigiteenijaskonna nõudmisi võimalik poleks olnud läbi viia, siis edaspidiste nõudmiste õigustamiseks oleks juhatus ometigi deklareerima pidanud, millisenä riigiteenijaskond seda seadust näha soovib. Mis tegi aga juhatus? Ta läks ja kiitis seaduseelnõu riigiteenijaskonnale üldiselt vastuvõetavaks ja parandusi püüti saavutada ainult mõnes pisiasjas, mis ühes ehk teises organisatsioonis silma oli hakanud. Sellega võttis ta aga moraalse aluse edaspidistelt parandamise nõudmistelt. Meil pole nüüd

mingit õigust pahandada, kui me näit. kas või vanusetasu määrade tabeli paranduse nõudmistega minnes vastuseks saame: nüüd on juba hilja, kus te siis olite, kui seadust arutati! Tegelikult oleks aga mõnigi parandus olnud läbiviidav, nagu seda muuseas tõendab valitsuse samm, millega võimaldati vanusetasu maksimine mõnede teedeministeeriumi alal teenivatele riigiteenijate liikidele, kes seaduse alt välja olid jäetud. Meeles tuleb pidada, et vahepeal valitsust vahetatud pole.

Kui me nüüd küsime, miks jättis keskliidu juhatus selle kõik tegemata, siis saab sellel, kel vähegi on aimu juhatuses valitsevad olukorrast, olla ainult üks vastus — lihtsalt sellepärast, et tal aega polnud küsimusse süvenemiseks ja tarviliste paranduste kohta selgusele jõudmiseks. Aeg kulus juhatuse koosolekul ära hoopis huvitavamaks tegevuseks — omavahelisteks jagelemisteks! Muidugi jälle mitte mingisugustes tähtsates probleemides, vaid peamiselt kas või selle ümber, et kas koosoleku kvoorum on koos või ei ole, kusjuures oma mõtteavaldustes niisuguste kurioosumiteni mindi, et piinlik oleks neid siin esitama hakata — hävitaksime riigiteenijaskonnas viimasegi lugupidamise sädemekese keskliidu juhatuse vastu; niisama murti piike ka niisuguses „ülitähtsas“ küsimuses, kui see, et kas juhatuse esimees või sekretär jne. oli õigustatud seda või teist sammu astuma ja nimelt nii astuma, nagu see tegelikult sündinud oli ja kas ei tuleks selle üle mitte aru pärida, kas niisugune arupärimine mitte alatus poleks jne. jne.

Samuti riisusid palju aega vaelused keskliidu „uue“ põhikirja ümber, mis jällegi muutusid ainult omavahelisteks teravuste ütlemiseks, kuna keskliidu eesmärk ja põhikiri selle juures ikkagi Terra incognitaks jäid, sest kellelgi polnud aega ega huvi nendesse süvenemiseks. Tagajärjeks olid nii jämedad põhikirja aluseks olevate põhimõtete rikkumised, et üksikud keskliidu liikmed sunnitud olid kaaluma küsimust, kas ei tuleks hakata kohtuvõimude kaudu sundima keskliitu oma põhikirja järgi talitama. Teisest küljest jäi aga märkamata, et põhikirjas on täiesti välja arendamata mõned mõtted, nii et põhikirja üksikute määruste (näit. sektsioonide loomise asjus) täitmine võimatu on.

Sama ilusa näite andis keskliidu juhatus oma töövõimest sellega, kuidas ta oli ette valmistanud — õigem ette valmistada

mata jätnud — saadikutekogu päevakorda võetud küsimused ja oma ettepanekud. Ta tegi näit. ettepaneku, hakata nõudma korteriraha maksmist kõigile riigiteenijale, tegi ka ettepaneku, mil määral seda raha tuleks nõuda, nimelt 20% palgast, alammääraga 20.— ja ülemmääraga 40 krooni kuus, kuid mispärast just nimelt 20% ja mitte vähem ega rohkem, miks just nimelt niisugused alam- ja ülemmäärad, selle kõik jättis ta oma teada, muidugi jälle sellel lihtsal põhjusel, et ta seda isegi ei teadnud. Millegi pärast olid just need arvud talle meeldima hakanud ja sellest oli temale küllalt. Võib olla, need arvud on ehk tõesti õnnelikult tõde tabanud, võib ka olla, et riigiteenijaskond nendega rahul on, kuid see ei veena ometigi veel kuidagi neid, kellest oleneb nende määrade tegelik kindlaksmääramine. Ei maksa sellepärast sugugi nii imestada, kui niisugustel asjaoludel korraga keskliidu juhatus läheb ja heaks kiidab riigiteenijate enamusele sama vastuvõtmatud korteriraha normid, nagu seda on tema poolt heaks kiidetud vanusetasu määrad.

Saadikutekogu päevakorda oli juhatus võtnud ka riigiteenijate organiseerimise küsimuse, kuid ei suutnud selle all muud midagi esitada, kui reklaami teha ühele eraettevõttele, kes end hakanud nimeutama riigi- ja omavalitsusteenijate koduks, ilma et teda keegi selleks oleks volitanud. Muidu aga oli keskliidu juhatuse arvates riigi- ja omavalitsusteenijate organiseerimise küsimus vist kõige paremas korras, kuigi nagu ülemal nägime, keskliidu enda organiseerimise küsimus alles lahendamata, kuigi suured hulgad riigiteenijad keskliidust eemal, kuigi omavalitsusteenijad oma liitu loovad, mille vahetõttel keskliiduga alles selguseta jne.

Arvame, et pilt keskliidu senise juhatuse töövõimest lõpulikult selge on, kui me siia juure veel lisame, et juhatuse abiesimees samal saadikutekogu koosolekul tõendas, — tema ei olevat teist sama juhatuse liiget — laekahoidjat — veel oma silmaga näinud.

Kõigele sellele lisaks oli keskliidu juhatus sattunud ühe poliitilise erakonna mõju alla, mis samuti soodustavalt ei võinud mõjuda riigiteenijaskonna kutseliikumisele. Täna aga ei taha me selle küsimuse juures mõningail põhjusil pikemalt peatuda. Kui peaks selleks tarvidus tekima, teeme seda edaspidi.

Kõik ülemalkirjeldatud asjaolud olid

tähendatud kahe organisatsiooni esindajale teada ja neile oli täiesti selge, et parandusi võib tuua ainult see, kui juhatuse moodustatakse väikesearvuline ja isikuist, kes näidanud on, et nad tahavad ja suudavad tõsiselt riigiteenijaskonna kasuks töötada niisugusel vastutusrikkal kohal, kui seda on keskliidu juhatus.

Ei ole ka mingit tõsist tarvidust, et keskliidu juhatuses oleksid tingimata esindatud kõik keskliidu liikmed. Kui seda siiski nõutakse, siis näitab see jällegi, et pole suudetud süveneda keskliidu üksikute organite ülesannetesse. Kohaks, kus kõik üksikute riigiteenijaskonnaliikide huvid peavad esindatud olema, on saadikutekogu. See on koht, kus kindlaks määratakse kõigi esile kerkivate küsimuste lahendused. Keskliidu juhatuse ülesandeks on aga küsimuste lahendamiseks tarviliste ettevalmistustööde tegemine ja saadikutekogu otsuste elluviimine. Tähendatud ülesanneteks pole aga teda sugugi tarvis muuta teiseks saadikutekoguks. Selle vastu on aga sinna tarvis isikuid, kes tahavad ja ka suudavad tööd teha. Ei tee muidugi halba, kui need isikud kuuluvad mitmesugustele aladele, kuid ilmingimatuks tarviduseks pole see sugugi mitte.

Mis tegi aga saadikutekogu enamus? Vaatamata kõigile nimetatud kahe organisatsiooni esindajate põhjendustele, otsustati juhatuse liikmete arvu veelgi suurendada ja jääda ikka endise valimiseviisi juure. See oli otsehoop näkku igasugustele paranduste püüetele ja seda arvesse võttes ei jäänud parandust nõudjale üle muud teed, kui deklareerida, et nemad niisuguse juhatuse töö eest küll vastutust endale võtta eisaaja sellepärast tema tegevusest kui ka moodustamisest eemale jäävad.

See oli otsekohene ja avalik võitlus oma töökspidamise eest; töökspidamise eest, millede juure oli jõutud pärast põhjalikke seisukorra selgitusi ja kaalutlusi ja tembeldada seda mingisuguseks „igasuguste võtetega“ vähemuse tahte pealesurumiseks enamusele, on lihtsalt inetu. Ka vähemusel on õigus oma tööks-

pidamiste eest võidelda ja demokraatia põhimõtted ei nõua kuidagi, et vähemus sõnalausemata kõik kaasa peab tegema, mis enamuse otsustab. Kui seda tõendama tullakse, siis tõendab see ainult veel kord, et ka demokraatia põhimõtetesse pole suudetud süveneda, nagu pole suudetud süveneda riigiteenijaskonna kutseliikumise probleemidesse ja nende lahendamismõimalustesse.

Aga kui me lõppeks küsiksime, kumb pool siis tõeliselt, sisuliselt, enamuses, kumb vähemuses oli, siis on sellele raske otsukohe vastata. Kõige tõenäolisemalt oli kumbagi poole seljataga umbes sama palju riigiteenijaid. Et saadikutekogus enamus aga senise korra pooldajail oli, siis oleneb see täiesti keskliidu põhikirjast, mis viiele 100-liikmelisele organisatsioonile annab samuti 5 esindajat, nagu ühele suurorganisatsioonile, kelle selja taga on 1500 liiget. Teiseks pole see ka kellelegi saladuseks, et näit. metsateenijad, kes kahe organisatsiooniga keskliidus, oma saadikute arvu kunstlikult suurendavad, kuna suur osa ühte organisat-

siooni kuulujaist on samuti ka teise organisatsiooni liikmed ja nii kahekordselt arvestamisele tulevad. Kuid metsateenijate esindajad tõmbusid truult kaasa senise korra pooldajatega, kuigi just metsateenijate suur mass kõige rängemini kannatas selle tagajärjel puudulikuna osutunud teenistusvanusetasu seaduse all.

Nii ei pea paika sisuliselt ka väide vähemuse tahte enamusele pealesurumise katsest, sest saadikutekogu vähemuse selja taga ei seisnud sugugi vähemus riigiteenijaskonnast.

Tõsiasi aga on, et riigiteenijaskond seisab kriisi ees keskliidus ja et see lähemal ajal lahendada tuleb, sest elu ei luba meil oma aega raisata kriisitamisele. Tahame sellepärast loota, et praegune keskliidu juhatus asja siiski tõsiselt kaalumisele võtab ja teid ning võimalusi püüab leida, kuidas normaalolud jalule seada ja keskliit töövõimeliseks muuta.

Opositsionäär.

Soome riigiteenijate õiguslikust seisukorrast.

Soome riigiteenijaskond elab praegu üle kriitilisi silmapilke. Nende võitlus oma majanduslikkude huvide kaitseks on viinud asja koguni nii kaugele, et vabariigi president tundis end kohustatud olevat koju saatma eduskunda, kes korduvalt tagasi lükkas valitsuse ettepanekud riigiteenijaskonna seisukorra parandamiseks. Uue eduskunna valimised on kindlaks määratud 1. juuli peale; nende valimiste tagajärgedest oleneb siis ka, kas riigiteenijaskond tohib loota oma seisukorra peatset parandamist, või tuleb tal oma võitlust endiselt jätkata ja teid otsida, kuidas sundida enamuses olevaid rahvalasse arvestama ka riigiteenijaskonna elulisi vajadusi.

Ehkki Helsingi ja Tallinna vahet on kõigest mõnikümmend kilomeetrit, ehkki oleme vennasrahvad, tunneme üksteist siiski äärmiselt puudulikult. Eriti on olnud vähe kokkupuutumisi meie riigiteenijaskondadel. Kui mitte arvesse võtta paari huvireisi, pole me üksteise seisukorra tundmaõppimiseks pea midagi teinud. Elu näitab, et see nii edasi kesta ei tohi. Meie seisukordadega tutvunetakse teiselt poolt — valitsuste poolt — ja kasutatakse ära kõik nende nõrgad küljed võitluses

meie vastu. Nii näit. kogus Soome eduskund hiljuti andmeid riigiteenijate seisukorra üle teistes maades, muuseas ka Eestis, ja kasutas muidugi teistes maades esinevad negatiivsed nähtused ära argumentidena Soome riigiteenijaskonna nõudmiste vastu. Et suuta pareerida niisuguseid, sageli ühekülgeid ja ühe või teise riigi riigiteenijaskonna üldseisukorda kaugeltki õieti mitte peegeldavaid andmeid, peame paratamatult üksteise seisukordi hoopis paremini tundma õppima kui seni. Aga mitte ükski selles ei seisa kasu vastastikusest tundmaõppimisest. Me õppime tundma ka üksteise samme, võitlusviise ja taktikat oma olukordade parandamiseks kui ka saavutatud resultate. Eriti kasulik võib see olla meile, kes me oma kutseliikumises alles esimesi vagusid ajame. Võiksime nii mõnegi tulusa näpunäite saada oma tegevuse edaspidiseks arendamiseks.

Alljärgnevate ridadega püüame anda mõningaid üldjooni Soome riigiteenijaskonna õiguslikust seisukorrast. Materjalina on selle juures kasutatud tagavara kohtuniku (varatuomari) Tapió Tarjanne poolt rahvusvahelise vaimutöölaliste liidu (C. J. T. J.) jaoks valmistatud ülevaadet

„Suomen valtion virkamiesten oikendelinen asema pääpiirteinään“ hra P. Schneideri lahkes tõlkes.

*

Nagu meilgi, nii jagunevad ka Soomes riigiteenijad oma õigusliku seisukorra poolest mitmesse rühma. Käesolev ülevaade puudutab peamiselt n. n. alalisi ametnikke, s. t. isikuid, kelle kätte on püsisvalt usaldatud mingisuguste ametlike ülesannete ja kohustuste juhtimine ehk täitmine. N. n. ülemääraste ametnikkude ja ajutiste tööjõudude kohta maksavad küll üldiselt samad määrused kui pärisametnikkudegi kohta, kuid silmas pidades nende töö ajutist iseloomu, on nende kohta maksavad mitmed erimäärused. Peab aga tähendama, et kaugelt suurem osa Soome riigiteenijaskonnast kuulub pärisametnikkude hulka, aga mitte nii nagu meil, kus ametnikud sõna otsekoheses mõttes moodustavad vaid väikese osakese riigiteenijate üldperest.

Riigiteenistusse vastuvõtmine. Isik, kes soovib riigiteenistusse astuda, peab vastama järgmistele nõuetele: a) Ta peab olema Soome kodanik; erandid on lubatud ainult mõnedel tehnilistel aladel, ülikooli õppejõudude, keeleõpetajate jne. kohta; b) Ta peab olema vähemalt 21 a. vana (erandid on lubatud mõnel alamal astmel); vanaduse ülemääraks on 65 a. (kohtunikel 70); c) Ta peab omama hea kombluse ja laitmatu kohtlemisuskuse. Isikud, kelle õigused on kohtulikult kärbitud, ei saa riigiteenistusse astuda. d) Riigiteenistusse võivad astuda võrdselt nii mees- kui naissoost isikud. Erialade kohta on maksavad siiski erandid; näit. ei saa välis- ja kaitseministeeriumis, meesvangimajades jne. teenida naissoost isikud, naisvangimajades jne. aga jällegi mitte mehed. Mõlema soo õiguslik seisukord on teenistuses ühesugune. Abiellub aga naisametnik, kellel on tegemist rahaasjadega, siis peab ta mees andma kohustuse, et ta rahaasjus oma naisega ühiselt vastutab. e) teenistuskohustuste täitmise oskuse kohta eraldatakse kaks nõuet: 1) õppetunnistus ja 2) keelteoskus.

1) Üldist, kõigi ametite kohta käivat oskus- või ametieksamit Soomes ei ole. Kuid eriametite ja alade kohta maksavad erihariduse ja vilumuse nõuded. Näit. kohtunikudelt ja teistelt kõrgematelt eriametnikkudelt nõutakse ülikooli õigusteaduskonna eksamit; kooliõpetajale on

oma erieksamid, samuti ka metsametnikke, maakorraldajatele, agronomele jne. Alamalt ametnikelt nõutakse üldiselt keskkooli ehk vastava kutsekooli haridust, kuid teatud juhtudel jätkub ka vähemast haridusest, kuni kõrgema algkooli hariduseni. 2) Kuna Soomes on kaks võrdset riigikeelt — soome ja rootsi keel, siis nõutakse ametnikelt üldiselt mõlema keele oskust.

Riigiteenistusse võtmise kord ei ole ühtlane kõigi ametite kohta; kõrgemate teenistusastmete täitmise kord erineb alamate astmete täitmisest.

Ametisse nimetajaiks on vabariigi president, riiginõukogu, ministrid, kõrgemad kohtuasutised, kui ka mõned alamad ametnikud. Teenistusvahelkord isiku ja riigi vahel hakkab maksma ametisse kinnitamise otsusega riigivõimu vastava esindaja poolt.

Üksikuid kõrgemaid ametkohti, milledele nimetamine sünnib presidendi poolt vastavate võimude ettepanekul, avalikult vakantseiks ei kuulutata, Enamail juhtudel aga täidetakse vabad kohad avalikult väljakuulutamise teel, kus teatud aja jooksul kõik soovijad väljakuulutatud kohale kandideerida võivad.

Mõnel juhul tuleb kandideerida mitte otsekohe ametisse nimetaja ülemuse ees, vaid alama astme ülemuse kaudu, kes kandidaatide hulgast välja valib ja kinnitamiseks esitab kolm kandidaati. Niisugusel juhul on kohasoovijail õigus vaielda esitatud järjekorra vastu ja need vastuvaidlused lahendatakse enne väljavalitud kandidaadi ametisse kinnitamist. Kinnitatud isikule antakse selle üle välja vastav tõendus või ametitunnistus.*)

Harilikult kinnitatakse riigiteenijad ametisse määramata ajaks.

Ametikõrgenduse üldisteks põhjusteks on oskus, andekus ja kodanlik kõlblus. Oskuse all mõistetakse edukaks ametipidamiseks vajalikke hariduse määrasi, andekuse all aga sünnipäraste vaimuannete rohkust, väljapaistvat mõistust ja edenemisevõimet. Kodanlik kõlblus üksipäini pole kõrgenduse põhjuseks; erandiks on ainult juhud, kus see kõlblus on kroonitud erilise isamaalise teoga. Ka teenistusvanus ja pikaajaline kogemus

*) On ametisse nimetajaks mõni alam ametnik, on kohasoovijail teatud juhtudel õigus esineda kaebusega kõrgemate võimude, harilikult riiginõukogu ees.

üks ei põhjusta ametikõrgendust, kuid võetakse soodustavalt arvesse muude põhjuste kaalutlemisel. Harilikult sünnivad kõrgendused samal teenistusala ametiteviisi, kuid on võimalikud ka üleminekud teisele alale, kui kõrgendatav selle ala nõuetele vastab.

Riigiteenija on kohustatud: 1) andma määratud kujul ametivande; 2) asuma määratud kohas ehk piirkonnas; 3) laitmatult elama ja olema viisakas nii teenistuses kui ka väljaspool teenistust; riigiteenijaile on keelatud ilma vastava loa vastu võtta välisriikidelt aumärke ja muid soodustuseavaldusi; 4) hoiduma erateenistuse pidamisest; erateenistust võidakse pidada ainult erijuhtudel ja vastava loaga, kui see on palgata ja riigiteenistusele kahju ei too; 5) hoolikalt ja kohusetruult täitma oma teenistuskohuseid ja ülesandeid. Selleks peab ta äripäevil oma ametkohas töötama kella 10—16; ei ole töö ametkohusega ka tööaeg muul viisil kindlaks määratud, siis peab riigiteenija rippumata ajast täitma kõik teenistuskohused; 6) käsutama kõiki ametiasju seadusepäraselt, vaikima asjadest, mis käsitatud kinnistel koosolekutel ja saladuses pidama asju, mis salajasteks määratud; 7) olema sõnakuulelik, s. t. täitma teatud tingimustel kõiki ülemuse poolt antud käsk.

Järelevalve riigiteenijate kohustetäitmise üle kuulub kõige pealt otsekohesele ülemusele. Peale selle teostab järelevalvet riiginõukogu kohtukantsler (oikenskantsleri). Paralleelselt viimasele on järelevalve õigus ka eduskunna sellekohasel esindajal.

Riigi majandusalal töötavaid ametnikke, kellel on tegemist rahaasjadega, võib vastutusele võtta ka sellekohane erikohus, n. n. revisjonikohus. Kriminaal-asjus alluvad riigiteenijad üldistele kohtuasutistele, kus samuti igaüks, kes riigiteenija seadusevastase tegevuse läbi kannatanud, omale kahiutasa võib nõuda.

Peale selle võidakse ametnikke karistada distsiplinaarkorras — vastavate järelevalve ametnikkude poolt. Distsiplinaarkaristusteks on: märkus, rahaträhv ja lühiajaline ametist tagandamine kas osalise ehk täielise palga kinnipidamisega ning lõpuks teenistusest vallandamine.

Riigiteenijate õigused. Riigiteenistuses olemine annab isikule järgmised õigused: A) Õiguse ametitegevuse kaitse peale; selleks on

nuhtluseadustesse võetud karistused ametivõimudele vastuhakkamise, töörahu rikkumise ja kättetasu kallaletungi eest ametikohuste täitmisel. Politsei- ja kaitsevõimud on kohustatud andma riigiteenijaile toetust nende ametikohuste täitmisel. B) Riigiteenija omab õiguse ametiga kaasaskäivale ametinimetusele ja auastmele. C) Riigiteenistuses olemine annab õiguse keelduda mõne üldise kohustuse täitmisest, mis teistele kodanikkudele seaduse järgi sunduslik on.

D. Õiguse palga saamiseks. Harilik palk jaguneb 3 ossa: a) põhipalk, b) perekonnaabiraha ja c) vanusetasu.

a) Põhipalga järgi jagunevad kõik ametialad vastutuse, töömäära ja ametioskuse kohaselt 30 palgaastmesse, kusjuures I aste on 100.000 smk. ja viimane 10.000 smk. aastas.

Palga kõrval antavad lisasoodustused, nagu korter jne., arvatakse rahasse ümber ja palgast maha.

Palk maksetakse kuuviisi ette iga kuu esimesel äripäeval. b) Perekonnaabiraha ei makseta 9 kõrgemale astmele. Alamate astme riigiteenijad saavad iga esimesele järgneva (s. t. 2, 3, 4 jne.) lapse pealt 1.200 smk. aastas abiraha. On mõlemad abikaasad riigiteenistuses, siis abiraha ei makseta.

c) Vanusetasu maksetakse 14 kõrge- mas palgaastmes iga 5 teenistusaasta eest 4% põhipalgast aastas, kusjuures niisuguseid lisasid võib olla maksimaalselt kolm. 16 alamas palgaastmes maksetakse vanusetasu 4 korda 4% iga 4 teenistusaasta eest.

E. Puhkused. Riiginõukogu, keskasutuste, s. o. ministeeriumide ja läänivalitsuste ametnikud on õigustatud palka edasi saades saama üks kuu puhkust aastas, pärast 15 a. teenistust aga 6 nädalat. Mitmel teisel ametialal on suvepuhkus teisti korraldatud.

Peale selle võib ametnik eritingimusi saada puhkust haiguse ehk muudel tähtsatel põhjustel $\frac{2}{3}$ kuupalgaga; haigusepuhkust antakse ainult siis, kui haige sel sukord ei nõua püsivalt erusse laskmist. Hariduse täiendamiseks antakse ka palgata puhkust.

F. Pensioniõigus. Pensioniküsimus on Soomes mitmeti ebasoodsamalt lahendatud kui meil. Pensioni maksetakse riigikassast kõigile vähemalt 10 a. teenistuses olnud ja erusse lastud riigi-

teenijaile, kusjuures riigiteenijad endal pensioni eest osamakse ei maksa. Astub riigiteenija erusse ilma et haigus ehk muu põhjus teda selleks sunnib ja on ta 65 aastane (mõnel juhul ka nooremalt), ning on ta selle juures riigiteenistuses olnud vähemalt 30 aastat, siis on tal õigus saada eluaegset pensioni 60% suuruses tolleaegselt põhipalgast, siiski mitte rohkem kui 40.000 smk. aastas. On aga riigiteenija erusse läinud varem, kas haiguse, 65 a. saamiseni või mõnel muul põhjusel ja on ta riigiteenistuses olnud 10 aastat, siis on tal õigus pensioni saada $\frac{2}{3}$ täispensionist; on teenistusaastaid üle 10, siis tõuseb pension $\frac{1}{30}$ võrra täispensionist iga üle 10 aasta teenitud aasta eest.

Kohtuotsusel ametist vallandamise puhul riigiteenijal pensioniõigust ei ole; samuti kutsub pensioniõigus Soome kodakondsusest lahkumise, pikaajalise välismaal viibimise tagajärjel või võõra riigi teenistusse astumisel ehk kohtulikult kodanikuõiguste kaotamisel.

Ametnikkude leskedele ja lastele riigikassast sõna otsekoheselt mõttes pensioni ei makseta. Selleks on mitmete riigiteenijate rühmade jaoks olemas erilised pensionikassad, millede liikmeks ametnikkude perekonnad astuvad. Need kassad on alguses saanud põhikapitali, mida vahitsus abirahadega ja liikmed liikmemaksudega täiendavad. Neist kassadest maksetakse pensioni lesele naisele surmani ehk uuesti abiellumiseni, lastele aga 18 a. saamiseni, töövõimetuse puhul ka kauem. Pensioni suurus oleneb riigiteenija põhipalga suuruselt ja kassa liikmeks olemise ajast. Mõningail juhtudel, kui kassast maksetav pension on liiga väike, maksab riik sellele lisa.

G. Õnnetusjuhtumiste abiraha. Ametikohuste täitmisel saadud vigastuste ja tervise kaotamise puhul saavad riigiteenijad abiraha tööliste elukindluse põhimõtete järgi.

H. Õigus püsida ametis. Ametist vallandamise suhtes jagunevad riigiametnikud kahte rühma. Ühte rühma kuuluvaid ametnikke on võimalik vallandada ainult kriminaalkohtu ja distsiplinaar korras, teise rühma kuuluvaid aga ka riigi huvides ja otstarbekohasuse nõuetel (näit. asutiste koondamise tõttu). Viimasesse rühma kuuluvad peamiselt valitsuse usaldusmehed ja presidendi nime-

tatud kõrgemad ametnikud, keskasutiste juhid, läänide maahärrad, kõrgemad diplomaatilised ametnikud ja maa- ning mereväe ohvitserid. Samuti kuuluvad sellesse rühma mõned liigid alamaid ametnikke, näit. politseiametnikud, kellede teenistuskohad nõuavad erilist usaldatavust ja keda selle usaldatavuse puudusel vallandada võidakse.

Kõik teised ametnikud on ametist vallandatavad ainult distsiplinaar või kriminaalkohtu korras.

Erilises seisukorras on kohtunikud, keda põhiseaduse järgi võib vallandada ainult kohtuotsusega kas eksimuste pärast või viletsa tervise ja vaimlise nõrkuse tõttu.

Teise ametisse ümber paigutada ei saa üldise korra järgi ametniku ilma tema nõusolekuta; on siiski olemas mitu erandit, näit. ametasutiste ümberkorraldamise ja reservi asetamise puhuks; kaitseväes ja välisministeeriumis on omad erimäärused jne.

Kohtunikke saab ilma nende nõusolekuta ümber paigutada ainult siis, kui see on tingitud kohtuasutiste ümberkorraldamisest.

Reservipalgale paigutamine. Kuigi riigiteenijal on õigus püsivalt ameti pidamiseks, pole tal siiski õigust nõuda, et ametikoht alal hoitaks ilma tarviduseta, ainult tema jaoks. Sellepärast määratakse ametnik koha kaotamise puhul reservi, kus ta ühe aasta jooksul saab edasi täispalga ja selle järgi täiele pensionile vastava palga, püsib ametasutuses edasi ja teda võidakse määrata teise kohasesse ametisse.

Teenistusvahetused lõpevad: a) ametniku surmaga; b) ametniku vallandamisega ehk teenistusest väljaheitmisega; c) palkamisel määratud aja möödumisega ja d) ametniku omal palvel erusse astumisega.

*

Eelolevad read pakuvad üldjooni peamiselt n. n. alaliste või püsivate ametnikkude õiguslikust seisukorrast. Loodame lähemas tulevikus tuua mõningaid lühikesi ülevaateid ka teiste Soome riigiteenijaskonna rühmituste õigusliku seisukorra, eriti aga praegu päevakorral oleva majandusliku võitluse kohta.

Demokraat.

Postiteenijate XI kongress.

Posti t. t. teenijate kutseühingu XI-es kongress peeti Tallinnas 28. ja 29. aprillil s. a. Kuna osa kongressi otsustest ning valitud isikute koosseis juba ajalehis ja ka eelmises „Sides“ avaldatud, avaldaksime ainult kongressil vastuvõetud resolutsioonid ning mõned tähelepanu väärivad märkused kongressi tööst.

Päevakorras oli peale m. a. aruande ja 1929. a. eelarve, mis kongressi poolt üksmeelselt kinnitati, ja majandusliste, organisatsiooniliste ja õigusliste küsimuste, veel rida teenistuslisi küsimusi, mille arutamist posti peadirektor hr. Jallajas eriti huviga jälgis ning sõna võttes alla kriipsutas seda tähtsust, kui teenijad ise eneste praktiliste kogemuste kohaselt keeluliste teenistusliste küsimuste paremini korraldamisele püüavad kaasa aidata.

Kuna uue administratiiv ala juhtnõri-dega peavalitsuse poolt sarnane kord maksma varsti pannakse, et kohtadel asutuste ülemad ja tööalade juhatajad seltsis teenijatega teenistusliste korralduste paremini teostamiseks võivad ettepanekuid ja kavasid administratiivkorras teha, siis ei peatanud kongress nende juures enam pikemalt. Võeti vastu otsus, millega kutsutakse kõiki teenijaid selleks kaasa aitama.

Jäi mulje, et töönormid, mille vastu nende maksmapanekul osalt vaenulik oldi, on siiski postiametkonna teenijatele paremuseks ja seda eriti praegusel ajal, mil kooris räägitakse teenijate rohkusest ja koondamisest. Postiametkonna suhtes ei saa seda öelda, sest töö üksused on kõik loetud, on aastate looksul välja kalkuleeritud kui palju teenija teha jõuab ja vastavalt ministri poolt kinnitatud töönormidele, saavad asutused tööjõude.

Käesolev kongress oli juubelkongress, sest 10 aastat on praeguse põhikirja alusel töötatud. Ei olnud küll mingisugust pidulikku juubeldamist, kuid oma tööga näitas kongress, et ta tõesti juubelkongressi nime väärrib. Vist kunagi pole kongress nii suures enamuses üksmeelselt toiminud kui käesolev.

Kui kongressi poolt vastuvõetud põhikirja parandused registreeritud ja maksma hakkavad, on loota, et mõnedki arusaamatused, mis puudulikust põhikirjast olid tingitud, kaovad.

Suurt tähelepanu tohiks väärida ka

see asjaolu, et vastolud, mis olid tekkinud endiste ja praeguste keskjuhatusete juhtivate tegelaste vahel, on kadumas. J. Kallman seadis üles endise esimehe J. Koffi kandidatuuri keskjuhatusesse, soovides temaga ühiselt tööle hakata. J. Koff omalt poolt deklareeris kongressi ees, et tema praeguse keskjuhatusete seisukohtasi pooldavat ning arusaamatusest tingitud vastolud praeguse keskjuhatusete olevat täiesti kadunud, kuid aja puudusel ja kaugel elamise tõttu peab ta loobuma kandideerimast.

Ainult nalja numbritena tegid 6—7 saadikut opositsiooni, millele erilist tähelepanu ei tarvitseks pöörata.

Jääme lootma, et juubelkongressi üksmeelsed töötulemused ning arusaamatustest tingitud vastolude kadumine organisatsiooni tegevusele ja arenemisele kõigiti kaasa aitab. (Keskjuhatus saadab kongressi protokollist ärakirjad kõigile osakondadele, millest teenijad võivad saada lähemat informatsiooni.)

Veel mainiksime, et postivalitsus juba korraldusi on teinud puhkuse teostamise võimaldamiseks kongressil käsitatud, ja vastuvõetud nõudmistele kohaselt. Nimelt võimaldatakse asutustele palgata suvekuudel ajutisi tööjõude, et suvel rohkem puhkusi teostada, mil puhkus tõesti osutub tervise kosutamiseks. Ilma lisatööjõududeta on suvel puhkuste teostamine kaunis kitsendatud. Järgnevalt toome XI. kongressil vastuvõetud resolutsioonid.

Sekretariaat.

XI. posti t. t. teenijate kongressil 28.—29. aprillil s. a. vastuvõetud otsused.

1. Korteriraha kohta.

Kongress peab tarvilikuks nõuda ta-suna esimeses järjekorras kõigile riigiteenijatele korteriraha maksmist 20% palgast, alammääraga 20 kr. ja ülemmääraga 40 kr., ning kütte ja valgustusraha andmist neile, kes praegu priikorteri saavad.

2. Riidevarustuse kohta.

Kongress peab tarvilikuks laiendada riidevarustuse andmist kõigile posti t. t. teenijatele, kuna varustus palgana pensioni saamisel arvesse võetakse. Neile, kellel vormikandmise sundust pole, tuleb maksta varustusraha. Palitu kandmise aega tuleb lühendada 2 a. peale ja välis-

töödel teenivatele teenijatele tuleb anda jalanõud.

Riie tuleb valmistada paremast materjalist ja nägusam. Montööridele tuleks anda present tööriided. Väljaandmise ajas ja täiendava varustuse tähtaegades jääda eelmise kongressi otsuse juure.

3. Vanusetasu seaduse kohta.

Kongress peab tarvilikuks samme astuda vabariigi valitsuse ees, et vanusetasu seadust saaks selles mõttes tõlgendatud, et võetaks vanusetasu väljaarvamisel arvesse ka kandidaadina teenitud aeg enne 1927. aastat.

4. Palga kohta.

Kongress konstateerib, et postiteenijad on palkades, võrreldes teiste riigiteenijatega madalamalt hinnatud, mispärast tarvilik on nende teenijate suhtes lähemaid põhjendusi ja võrdlusi koguda ja vastavalt sellele ka palkade normeerimiseks samme astuda.

Osakondadel ja liikmetel tuleb andmete kogumises ja selle olukorra selgitamises ajakirjanduse kaudu ja muul teel energilisemalt keskjuhatusele selles asjas abiks olla ja kaasa aidata. Ühtlasi tuleb keskjuhatusel valvel olla, et üksikuid ametkondi palkade suhtes teistest ametkondadest ette ei tõstetaks, vaid et vähemalt palgaredeli vahekord peab endiseks jääma.

5. Päeva- ja söidurahade kohta.

Jääda eelmise kongressi otsuste juure.

6. Pensioni seaduse kohta.

Kongress teeb keskjuhatusele ülesandeks kõige energilisemaid samme astuda, et riigiteenijate pensioni seadus saaks täiendatud selles mõttes, et kui mõni teenistuskoht peaks ära kaotatama, ja sellel kohal olnud teenijale pole võimalik samavõi kõrgemapalgalist kohta anda, siis temale peale kolme kuu hariliku palgamaksmist saaks väljateenitud aja järgi pensioni maksetud arvates koha ära kaotamise päevast teenija vanuduse peale vaatamata, s. o. ilma et teenija tarvitseks 60 a. vana olla. Muus osas jääda eelmise kongressi otsuste juure.

7. Tervishoidlise seisukorra kohta.

(Usaldusarsti Dr. Lepp'a kirjaliku referaadi kokkuvõte.) Puhkust peaks võimaldatama võimalikult suvekuudel, mil ta

osutub tõsiselt tervise kosutuseks. Tänavu on see eriti vajaline, sest grippi taud ja muide külm tali nõrgestasid teenijate tervist. Suvekuudel puhkuse võimaldamiseks tuleks palgata ajutisi tööjõude. Kuna teenijatel majandusliselt raske puhkuse möödasaatmiseks tervisiliselt soodsas kohas korterit üürida, tuleks suvilate (kodude) võrk üle riigi välja arendada, nii et kaugele sõit ei teeks raskusi. Kodudes peaks korraldatama võimalikult odav ja hea ühistoitus.

8. Õiguslise seisukorra kohta.

Kaotada liigitus ametnikkudeks ja vabapalgalisteks. Teenijatele kõrgenduse andmist toimida komisjoni kaudu, millest osavõtt teenijate esindajale olgu võimaldatud pariteetlisel alusel adm. esindajatega.

Hariduse nõudmises teenistuse seadust selles mõttes muuta, et 6 kl. algkooli nõue ei maksaks nende teenijate kohta, kes selle seaduse maksimahakkamisel ametis olid.

Samme astuda, et montöör-postelionide tööpäev saaks kooskõlastatud maksivate korraldustega tööpäeva pikkuse kohta ja valvel olla, et nende tööpäev üle 8 tunni ei tõuseks.

Distsiplinaarseaduse väljatöötamisel valvel olla, et eelmise kongressi põhimõtted saaks aluseks võetud.

9. Organiseerimise kohta.

1) Töölisühingute keskliiduga ühtumist ei pea kongress soovitavaks, tugeledes riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu saadikute kogu otsusele septembri kuust 1928. a., milles toonitatakse, et kõik riigi- ja omavalitsuse teenijate organisatsioonid peaks moodustama iseseisva keskkondise, koondudes r. ja o. teenijate keskliidu ümber.

2) Tuleb püüda koondada kõik nisti t. t. teenijad kutseorganisatsiooni. Hoiduda igasugustest isiklistest ja rühmadevahelistest lahkeliidest, mis halvavalt mõjuvad ühistunde arenemisele. R. ja o. teenijate üldorganisatsioonilistes küsimustes tegutseda samadel põhimõtetel ning püüda kõige kindlamalt üldorganisatsioonilist tegevust sarnaselt korraldada, et kõik riigi- ja omavalitsuse ja samuti ka riikliste ettevõtete teenijad endid tugevasti organiseeruks vastavates ühingutes ja et ühingud omakorda liituks r. ja o. keskliiduga, et kujundada tugev võitlusvõimeline keskkondis.

3) Põhikirja muutmise asjus asutakse seisukohale olemasolevat põhikirja täiendada ja parandada tekkinud vajaduste kohaselt.

Täiendused võeti vastu. Kui need siseministeriumis registreeritud, siis paljundab keskjuhatus põhikirja ja saadab osakondadele laiali.

10. Häälekandja kohta.

a) Kongress peab tarvilikuks riigiteenijate ja nende organisatsioonide häälekandja olemasolu.

b) Arvestades asjaoludega, et Eesti riik väike ja et riigiteenijate organisatsioonid arvult väiksed, peaks kõik riigiteenijate kutseorganisatsioonid endid koondama ühise häälekandja väljaandmisele.

c) Juhusel, kui ühise häälekandja väljaandmine mingipärast ei peaks korda minema, tuleks posti-t.-t. teenijate kutseühingul mõne üksiku organisatsiooniga häälekandja väljaandmist ja toimetamist teostada, häälekandjale võimaluse piires majanduslist ja sisulist abi ja toetust andes ning kaastööd organiseerides.

d) Ajakirja sisu suhtes tuleb pidada täielist erapooletust ja ajakirja ei tule kiskuda teatavate mõjutuste alla.

e) Kahe või rohkem organisatsioonide poolt väljaantava ja toimetatava häälekandja toimetuses ja talituses peab tegutsetama kohustuste ja õiguste proportsiooni põhimõttel, s. o. organisatsioonil, kes häälekandjat majandusliselt toetab, peab olema võimalus kaasa rääkida summade otstarbekohaselt kasutamise ja samuti ka sisu väärtuse kohta.

f) Kongress volitab keskjuhatus häälekandja suhtes toimima ainult nendel põhimõtetel.

11. Koosseisud, ametikõrgendused, preemiad.

a) Kongress peab tarvilikuks, et postiametkonna koosseis oleks seadusandliselt kindlaks määratud vastavalt sellele, kui suure koosseisu maksivad töönormid võimaldavad. Vanemate- ja keskmiste järguliste ametnikkude arvu sedavõrd suurendada, et igas järgus oleks ühepalju teenijaid, arvesse võttes seda, et tööoskuse ja -viljakuse suhtes on üles seatud erinõudmised.

Asutustele, kus preemiaid ei soovita saada, võimaldada töötada täieliku koosseisuga.

b) Eriksamite nõudmine ei peaks kujunema liiga koormavaks postiametkonna teenijatele. Eriti väljapaistvatele tööjõududele võimaldada kõrgendust eriksamteta.

c) Kuna administratiiv talituse juhtnõuudega võimalus antakse asutustel ja teenijatel kaasa rääkida töö paremini korraldamiseks ja selleks ettepanekuid teha, peab kongress soovitavaks ja tarvilikuks, et teenijad igal tööalal kõigiti püüaks eneste kogemuste ja võimete kohaselt meie ametkonna töö paremini korraldamiseks põhjendatud ettepanekuid tehes kaasa aidata.

d) Raudteel postisaatjate tööaeg peaks loetama lähtekohast väljasõidu ajast arvates kuni tagasijõudmiseni ja töö üksused, mis tulevad täita öötundidel peaks loetama samuti 1½-kordselt nagu öötunnid töönormides.

e) Kongress konstateerib, et tehnilistes töodes koosseisu normide suhtes on palju normeerimata tööd ja nimelt ehitus- ja erakorralistes töodes. Et kõikide tööde sissevõtmine väga laiali viib töönormide arvestamise, siis on soovitav peale remonttööde kõik koosseisu normi andvad tööd arvata välja tööllistööde päevade kohaselt. Preemiade väljamaksmisel ehitustööd võtta selle aasta eest, mis aasta eest preemiat makstakse.

12. Postiasutuste raudteejaamadega ühendamise kohta.

Kongress konstateerib, et kavatsus postiasutusi ühendada raudtee jaamadega, teeb raskusi posti asutuste tarvitajatele, kodanikkudele, sest et mitmeid asutusi tahetakse viia keskkohadest, alevikku-dest, kaugele, raudtee jaamadesse. See teguviis pahandaks kodanikke ja rikuks ametkonna ja kodanikkonna vahekorda. Ühendamisel kaotaks need ülemad, kes jäävad abideks, priikorteri. Kui aga ülemate kohtadelt vabanevad isikud ametnikkudena teenima jäävad, siis on teistel kõrgenduste saamine kitsendatud.

Ka teeks raudtee teenistuse äraõppimine postiteenijatele raskusi ja vastupidi, sest juba praeguse töö juures ollakse küllalt töö ülesannetega seotud.

Eriti tooks postiasutuste raudtee jaamadesse üleviimine postiteenijatele selles mõttes raskusi, et ruumid jaamades on halvad.

Asutuste liitmisel ei saa raudtee ja posti tööd liita, sest posti töö on normee-

ritud, raudteel mitte, mille tõttu postiasutustele üle antavat raudtee tööd ei saaks asutusele klassi- ja koosseisu määramisel õiglaselt arvesse võtta.

Ka ei saavutata asutuste liitmisel loodetavat kokkuhoidu, sest funktsioonid jäävad endiseks ning koosseisus kokkutõmbamisi pole võimalik teostada. Neil põhjustel tunnistab kongress, et postiasutuste liitmine raudtee jaamadega ei ole soovitatav ning sellest kavatsusest tuleks loobuda. Kui aga seda siiski mõnes postkontoris peaks teostatama, siis nõuda neile postkontori ülematele ja teenijatele korteri ruume jaama hoones.

13. Mitmesugused otsused.

a) Kongress otsustab nõuda, et raha-aastmine ka tähtkirjades kategooriliselt ära keelataks ja posti määrustik sellele vastavalt parandataks. Kui see muudatus läbi viidud, ei tuleks postivalitsusel

kaebustele liht- kui ka tähtkirjadest raha kaduma mineku üle nii heatahtlikult suhtuda, kui seda seni on tehtud, sest siin on kirjasaatja ise seadusevastaselt tegutsenud ja temal pole õigust oma seadusevastase teguviisi juures posti ametkonna teenijaid süüdistada võõra vara omandamises, mille tõelikkust tõestada ei suudeta.

b) Kongress peab tarvilikuks, et keskjuhatus pööraks posti peadirektori poole palvega, et ametõpilaste vastuvõtmisel aegsasti silmas peetaks koosseisude sellekohast korraldamist, et keskjaamade automatiseerimisel vabanevad teenijad paigutadaks teistele töödele, et ei tuleks ametist vallandamisi.

c) Suuremates keskkohades ja maakonna linnades nimetada postiasutuste majade valitsejad ja anda neile priikorter, ühes kütte ja valgustusega.

Riigiteenijate „riigikogu“.

Vägev enamus ja tööerakondlik kraavivedamise poliitika.

(Vist peaaegu veste.)

Kui ma ETK eeskojas oma palitu ja kaabu olin annud šveitsarile hoiule, ei aimanud veel mu hing, millised tormid teda ootamas. Sammusin sügavas rahulolemises üles mööda treppe ruumi poole, kus pidi olema riigiteenijate parlamendi koosolek, ja mõtlesin, et milline keeruline on küll see elu, et ikka ja ikka jälle pead pidama koosolekuid, et summeerida paljude ajude tahtmisi. Rahu valitses teistegi kokkutulnute seas, keda oli kogusmmas kaks ja pool tosinat.

Aeti väga sõbralikult juttu omavahel ja kõue pilveid ei olnud näha kuskiltki. Näoilmeist ja seisakust võis kohe taibata, kes esimees, kes sekretär jne. Esimees oli oma olekus väga vaba ja kodune, nagu peremees majas kunagi, ja ajas juttu ladna mehe näoga. Tundsini ta ees kohe suurt aukartust, sest seal peitus õieti see riigiteenijate võim ja vägi, või õigemini — oli selle võimu ja väe silmaga nähtav väljendus. Sekretär tuhnis asjalikult paberites ja terve ta näoilme ütles, et ta on esimehe parem käsi ja sekretär.

Koosolek algas päris ladusalt, nagu koosolekud ikka algavad (aga mitte alati ei lõpe). Pandi ette kolm koosoleku juhataja kandidaati ja asja lihtsustamiseks

soovitas esimees neid kõiki korraga valida koosoleku juhatajateks, et ega küll küllale kurja tee (nagu pärast selgus, oli tal üldse nõrkus suurte arvude suhtes). Valitigi.

Ja siis algas see päris koosolek ise. Muu seas — koosolekud on üldse väga kasulikud asjad. Siin ei saa teineteist tundma mitte ainult liikmed ja esitajad, vaid ka juhatuse liikmed. (Seekord oli küll asi õnnetum, sest kõigil keskliidu juhatuseliikmeil ei õnnestunud ka koosolekul teine-teisega tutvuda, kuna osa juhatust koosolekule polnud ilmunud. Võib olla oli siin süüdi ka õnnetu juhatusliikmete arv — 13, kuradi tosin!) Siis on veel esimehel võimalus koosolekul hiilgada oma tegudega ja neid valgustada ainult roosilisest küljest, niimoodi omale väga kiitvaid resolutsioone teenides, et liiguta heameele pärast aina kõrvu. Ja võimalus luua aupaistet oma pea ümber mõnel teiselgi juhatuse liikmel, kel suur lend ja kauged väljavaated.

Kõnelusel olev riigiteenijate koosolek aga pidi olema juba kilomeeter kõrgemal kõikidest teistest koosolekutest. Nii siis kaugelt suurema kasulikkusega hariliku koosolekuga võrreldes. Siin oli koos riif-

giteenijate eliit, väljavalitud päid riigiteenijate perest. See avaldus ka kohe. Avaldati palju tarku ja kummalisi mõtteid ning tehti keerulisi resolutsioone. Demonstreeriti juhatuse poolt pikkade kõnedega kõnekunsti ja tõestati näitlikult, kuidas ka tühja asja üle võib pikalt-laialt kõnelda.

Kõnepilved ei kerkinud esile ei aruannete ajal ega ka riigiteenijate suurte küsimuste harutamisel. Aga nad kerkisid äkki sealt, kust oodatagi ei teadnud.

Asuti uue juhatuse valimisele, sest vana juhatuse läks looja (aga ta soovis igatahes jälle väga tõusta ja paista uues hiilguses). Oli olnud juhatuses kuradi tosin liikmeid, kuid vana juhatuse leidis, et sellest vähe. Sel lihtsal põhjusel, et juhatuse liikmed koosolekutel ei käi ja suuremast arvust lootus rohkema arvu kokkutulijate peale. Teiseks leiti nende poolt vajalikuks, et võimalikult rohkem organisatsioonid oleks juhatuses esitatud. Ja muidugi ei võinud seejuures sobida see, et suuremad organisatsioonid samuti esitatud kui väiksed, ja nii siis pidi suurtele lubatama kaks esitajat. Üks värskemaid esitajaid, kes saadikutekogu koosolekul esimest korda, lõi kokku imestusest käsi, et milleks siis küll saadikutekogu, kui juhatuses samuti kõik organisatsioonid peavad olema esitatud. Et tema arusaamise järgi saadikutekogu on organisatsiooni kõrgem juhtiv võim ja et juhatuse on täidesaatev organ, valitav saadikutekogu liigete seast, saadikuist kes selleks ülesandeks kõige sobivamad, vaatamata millisesse organisatsiooni nad kuuluvad. Aga enamus oli teisel arvamusel. Mõtlesin ja mõtlesin selle keerdsõlme lahendamise üle ja jõudsin otsusele, et enamuse poolt maksuma pandud loogika järgi on kõige õigem tervet saadikutekogu juhatuse valida, et siis saadikud, kui tahavad, on juhatuse, ja kui tahavad — saadikutekogu, nagu kahe küljega grammofoni plaat.

Vaielused läksid ägedateks. Aga enamus on enamus ja mis sa temaga argu-

menteerid, kui ta üldse argumenteerida ei taha ja vaevata oma pead korraliku mõtlemisega, vaid lihtsalt läbi pressib kõik absurdumid hääle enamusega. Et „ärge ajage Kåo-Jaani“, nagu ütles keskliidu sekretär. Et kui on kord enamus, siis olgu vähemus lihtsalt vait, või muidu on see Kåo-Jaani ajamine. Ütles ja — valmis. Mis sa kostadki niisuguse mõjuka argumendi peale. Korruga on selge, et mõistuse kaudu siin midagi ära ei tee, vaid „enamuse kaudu.“

Üks osa volinikke loobus austavatest kohtadest juhatuses, sest leidis, et sarnases ülekoormatud juhatuses ikka töötada võimata, kus üks juhatuse liige teist tervel aastal ei näe ja peakoosolekul ei saa näha, sest juhatuse liikmeid valitakse enamuse soovil ka väljaspoolt koosolekut. Ja kuidas saadki teisiti, kui kooslijad vajalist juhatuse kandidaatide arvu välja ei anna. Et andke aga nimesid, valime juhatuse ja asi nudi!

Aga ega asjal puudunud ka oma telgitagune, kuhu vaadata polnudki nii väga keeruline. Nimelt lootsid mõned tööerakonna mehed omale riigiteenijaist mõjuvat seljatagust, mis nende langevat kursi aitaks tõsta. Oli neil ju selleks oma erilisel rekomandeeritud kandidaatki — senine liidu abisekretär jne. jne. Põis kena poisu, aga endast väga suure arvamis.

Rahvas on nüüd annud tööerakonnale kibeda õppetunni ja pärast seda on ta muutunud väga tagasihoidlikuks. Nii võiks tööerakonnast viimaks asjagi saada.

Kui ka need keskliidu tööerakonna tuusad valimistest õppust võtaksid, siis ehk hakkaksid nad ka selle üle rohkem pead murdma, mis on küll selle taktika viga, mis eemale peletanud keskliidust suurema hulga riigiteenijaid oma organisatsioonidega. Vast jõuavad nad arusaamisele, et selline taktika võib neid riigiteenijate peres samuti kuivale jätta, nagu on tööerakonna tuulte-taktika neid üldiselt kuivale jätnud.

Eddy.

Raudteelaste puhkekodud Rootsis.

Lendava ratta märki kandvate inimeste elu on pingutav ja vaevaline. Raske ja vastutusrikas on nende teenistus. Väljas tuleb olla päeval ja öösel, argipäeval ja pühapäeval, vihmaga ja lumesajuga,

tuulega ja tuisuga. Arusaadav, et sarnased vaevad imevad välja inimesest kõik jõud. Raudteelane on varakult ärakurnatud ja vajab vahetevahel puhkust rahulikus, värske õhuga kohas, eemal omast

raskest tööst. Kuid raudteelased on enamikus vaesed inimesed, kes oma pingutava töö eest saavad ainult madalat palka. Sellepärast ei või nad reisida väga kaugele, ei või peatuda suurtes su-peluskohtades, nad peavad otsima omale mingisugust muud odavamat värskenduskohta kui need on, kus suurema rahaga inimesed puhkavad.

Aga kus leida sarnast kohta? Kus on sarnane vaikne ja kena puhkepaigake, mis oleks kõrval raudteelaste harilikust tööko-hast, kuid siiski vastav oleks nende õhukesele rahakotile. Võõrastemajade peremehed ei ole heategijad, nad nõuavad küllalt kõrget tasu oma teenistuse eest, tihti palju kõrgemat, kui raudteelase tasu välja kannatab. Sarnast, kahetsemis-väärt tumedat pilti näitab meile raudtee-laste olukord igalpool. Ometi on see pilt kujunenud minu enese kogemustest raudteelaste elus väikses, suure ilma raudtee-dest vähe kõrvale paigutatud maal.

Kaua aega, paljude pikkade aastate jooksul unistasid rootsi raudteelased enda puhkekodust, kus nad võiksid viibida rahulikult, viisakalt ja mõnusalt, kuid siiski odavalt. Selle ülesande lahendus nõudis suurt rahasummat. Aga kuidas koguda sarnast summat? Rootsi raudteelaste ma-janduslik olukord ei lubanud kanda raha-lisi ohvreid selle kena unistuse teostami-seks. Nii keetsid unistajate unelmid kauemat aega.

Kuid tuli aeg, millal usaldati teha esi-mest sammu selle küsimuse lahenduseks. See oli 1906. aastal, kui Rootsimaa pühit-ses oma riigi raudteede 50. aastast juu-belit. Tolleaegne jaamaülem hra A. Rehn, nüüdne pensionär, tegi siis ettepaneku asutada tähendatud juubeli mälestuseks raudteelastele puhkekodu ja korjata sel-leks otstarbeks raha. Raudteevalitsus kiitis selle ettepaneku heaks ja üldisel koosolekul Stokholmis 28. oktoobril 1906. a. otsutati asutada ühing selle idee teos-tamiseks. Aga iga algus on raske! Valitud juhatus oli tühjade kätega, kuid suur ettevõtte nõudis suurt kapitali. Tolleaeg-sed sissetulekud koosnesid aga ainult ühingu liikmete väikestest aastamaksu-dest (liikmete arv polnud arusaadavalt kuigi suur) ja mõningate ohvrimeelsete raudteelaste ning teiste annetustest. Sissetulekute suurendamiseks otsustas juhatus 1908. aastal asutada uue jõulu-lehe „Dopparedagen“. Sellest ajast peale andis nimetatud ajakiri iga jõulu järele

ühingule mõni tuhat krooni kasu. Mõned eraraudtee seltsid annetasid 1910. aastal jõuluningina vähemaid summasid, kokku 500 krooni suuruses. 1911. aastal anti välja eri-kirjamargid, milledest ühing võit-s üldse 2800 krooni.

Aastal 1912 pakuti ühingu ostmiseks väike, kuid kõlbulik mõis 28 hektari suuruse maa-alaga, majaga, aiaga ja metsakesega väikese järve ääres Rootsi-maa lõunapoolses osas. Mõisa nimi oli „Fredensborg“, mis rootsi keele tähendab „rahulossi“, tõesti väärtuslik nimi raudteelaste puhkekodule. Asum oli hurmav, maastik suurepärane ja tore, koht rahu-lik ja vaikne, millest võis oletada, et see mõis on väga otstarbekohane ühingu si-hile. Kuid puudus raha väljamaksmiseks. Ühingu juhatus tüdimata tööga võideti aga kõik takistused. Parlamendi ettepa-nekul saadi riigi raudteelt 10.000 krooni toetust ja eraraudteede ühingult saadi protsentideta laenu 10.000 krooni suuru-ses. Ühingul oli omal umbes 18.000 krooni kapitali, nii et ta võis ära osta „Fredens-borgi“ mõisa 30.000 krooni eest ja mu-retseda sinna tarvilikud mööblid ning muud tarbeasjad.

1. juuniks 1913 oli valmis raudteelaste puhkekodu „Fredensborg“ ja seda päeva pühitses ühingu juhatus ühes teistega väikese piduliku koosviibimisega. Järg-misel päeval avati puhkekodu ukсед raudteelastele. 1914. aastast peale kes-tab puhkekodu hooaeg 1. maist kuni 30. septembrini. Esimese hooaja jooksul 1913 aastal viibis puhkekodus ainult 13 külalist, kokku 112 öö-päeva, pärast seda on aga külaliste arv aast-aastalt kasva-nud. Praegu on külaliste jaoks puhkeko-dus 20 tuba, milledesse mahutada võib ühelajal 40 inimest. 1925. aastal leidis ühingu juhatus, et väga tarvilik on veel asutada üks ehk kaks uut puhkekodu. Seda nõudis suur liikmete arv, kes suve jooksul soovisid ruumi saada puhkekodus. Kliimalistel põhjustel polnud ju võimalik pikendada hooaega üle 5 kuu. Võimaluse korral asutada kaks uut puhkekodu oleks üks neist pidanud tulema kõrgemasse mägestikku ja teine mereranda, ehk jälle üks põhja- ja teine lõuna-õhtupoolsesse Rootsi. Kuid jälle puudus selleks küllal-daselt raha.

Riigi raudteede valitsus ja eriti riigi raudteede peadirektor, härra Granholm, olid alati väga heatahtlikud ühingu vastu, saades väga hästi aru puhkekodude suu-

rest tähtsusest. Riigi raudteede valitsus tõi nüüd lahenduse, vähemalt osalise. Põhjapoolses mägises Rootsis, suure Porneträski järve lähedal on Björklideni jaama juures raudteel puumaja, mida raudteevalitsus lubas ühingule puhkekodus tasuta tarvitada, laenates ühingule peale selle mööbleid ja muid asju maja sisseadeks. Sellega oli võimalik 13. juunil 1926 a. avada uus puhkekodu, mille juba esimesel hooajal viibis 187 küllalist, kokku 722 öö-päeva. Selles puhkekodus on 30 inimesele ruumi.

Hinnad puhkekodudes viibimise eest ühes toidustamisega on viimastel aastatel iga isiku kohta päevas olnud järgmised:

Fredensborgis: Mai- ja septembrikuudel ühe voodiga kambris 3,75 krooni ja kahe voodiga kambris — 2,75 krooni; juunist kuni augustikuuni ühevoodiga kambris — 4,25 krooni ja kahevoodiga kambris — 3,25 krooni. Björklidenis: kui viibimine kestab vähemalt 5 päeva — 4 krooni, alla viie päeva aga 5 krooni päevas.

Need hinnad on, Rootsi olude kohaselt võttes, väga madalad. See tuleb sellest, et ühingul on jõululehest „Dopparedagen“ iga aasta ülejääk, mida võib ära tarvitada ühingu liikmete soodustusteks. Peale selle korraldas ühing 1918. a. oma majandusliku olukorra tõstmiseks loterii, mis talle umbes 24.000 krooni puhaskasu andis. Selle tõttu on ühingul nüüd 18.000 krooni tagavarakapitali.

Tähele pannes, et paljud raudteelased haiguse ehk muul põhjusel ei jõua ise maksta sedagi väikest summat puhkekodus viibimise eest, on ühing omast sissetulekust nüüd igal aastal määranud 500 krooni maksuta viibimise võimaldamiseks puhkekodus. See summa jagatakse osadesse, et võimaldada 10—14-päevalist maksuta viibimist puhkekodus umbes kümnemale raudteelasele. Endise ühingu esi-

mehe, Dalslandi raudtee direktori hra E. A. Lundbergi poolt on ka annetatud rahasumma, mille intressid tarvitatakse iga aasta ühe Dalslandi raudtee alamteenija maksuta paigutamiseks puhkekodusse.

Peale selle sai ühing 1926. a. veel kingituseks 3000 krooni, mille intressid kasutatakse iga aasta Rootsi raudteelaste ühingu kolme liikme maksuta viibimiseks puhkekodus. See summa oli kogutud tähendatud ühingu liikmete poolt Rootsi alamjärgu raudteelaste kutseühingu liikumise, esimese teerajaja A. P. Vibergi näo-pildi müügist, kelle nime ka see fond kannab.

Iga aasta on Rootsi raudteelaste puhkekodus võõrastena viibinud 2 Austria seltsimeest, mille eest 2 Rootsi raudteelaste puhkekodu ühingu liiget naudivad tasuta viibimist Austria raudtee puhkekodus Unterachis.

Rootsi raudteelaste puhkeodu ühingul on praegu 1750 liiget. Puhkekodudes viibijate arv oli 1928. a. järgmine: Fredensborgis: 357 isikut viibisid kokku 3891 ööpäeva jooksul; Björklidenis: 266 isikut viibisid kokku 1180 ööpäeva jooksul. Üldse 623 isikut viibisid kokku 5071 ööpäeva jooksul.

See on Rootsi raudteelaste puhkekodude ühingu elulugu, mis ehk paljude arvamise järele täiesti tähtsusetu asi on. Kuid tuleb meele pidada, et Rootsi on väike maa, mille raudteelaste arvu ei saa võrrelda teiste maade raudteelastega. Minu kogemuste järele on puhkekodude ühingu tegevus väga vajalik ja kasulik raudteelastele. Ka elu oli puhkekodudes vennalik ja ilma klassivahedeta ülemate ja alamate teenijate vahel.

Lõpuks pean tähendama, et Rootsi raudteede vedurimeeskondadel on omaette puhkekodu Göttenborgi lähedal. Selle tegevusest edaspidi.

Ernst Eriksson, Stokholmis.

Lühike ülevaade raudteelaste keskühingu tegevusest.

24. mail k. a. peeti erakorraline koosolek, kus arutusele tulid järgmised küsimused.

1. Keskühingu esimees A. Jõgi esines pikema ettekandega riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu saadikutekogu viimase koosoleku kohta, selgitades põhjuseid, mikspärast raudteelased loobusid oma

kandidaatide ülesseadmisest keskliidu juhatusse. Keskühingu juhatus tunnistas õigeks ja põhjendatuks keskliidu juhatusse mitteosavõtmise. Ühtlasi tehti presiidiumile ülesandeks astuda Tallinna riigi- ja omavalitsusteenijate ühinguga läbirääkimistesse uue keskliidu loomiseks sel puhul, kui praeguses keskliidus olukord ei peaks muutuma.

2. Veduriteenijate kutseühingu kiri suvepuhkuse saamise kohta otsustati esitada peadirektorile palvega võimaldada teenijaile puhkust vastavalt riigiteenistuse seaduses ettenähtud normidele ja VI üleriiklisel raudteelaste kongressil vastu võetud sooviavalduste kohaselt.

3. Keskühingu esimehele tehti ülesandeks: a) astuda kiires korras läbirääkimistesse raudteevalitsusega teenijaile puude müümise asjus varustusdirektsiooni ladudest; b) pöörata hra peadirektori poole informatsiooni saamiseks selle kohta, missugused kavatsused on raudteevalitsusel ühenduses asutuste ümberkorraldamisega ja koosseisude kokkutömbamisega.

4. Läti raudteelaste kongressile, mis peetakse 7, 8 ja 9 juunil k. a. Riias ja millest osa võtta paluti keskühingut oma delegaatide kaudu, valiti esitajad.

5. Otsustati loobuda arvates 15. oktoobrist k. a. lepingust, mis sõlmitud keskühingu ja raudteevalitsuse vahel reklaamplakaatide ülespanemise kohta Tallinna-Nõmme vahel kursseerivates mootorvagunites. Ühes sõiduplaanidega läheb see õigus raudteelaste hoolekande ühingule üle.

6. Kaaluti küsimust väljasõidu korraldamise kohta k. a. suvel Läti ehk Soome. Võimaluste selgitamine tehti keskühingu esimehele ülesandeks.

Sekretariaat.

Kas teenija tagakiusamine või ülemuse isiklik jonniajamine?

Motto: A la Moskovo-Vindavo-Röbinski ...

Ekspluatatsiooni direktsioonis on tähtsale kohale tõusnud endine jaamaülem R. Kõrge koht on selle härra pea pöörlema pannud. Mees on oma võimu joovastuses nii kaugele jõudnud, et isegi peadirektori eeskirju enam ei tunnista, vaid talitab oma tujude järgi.

Teatavasti on olemas raudtee peadirektori (endise raudteeülema) määrus, kus on öeldud, et ülemuste asetäitjad ei või teenijaid karistamise otstarbel ümberpaigutada ehk lahti lasta. R. seda eeskirja ei näi tunnustavat. Seda tõendab järgmine lugu.

Valga jaamas oli kellegi eraisiku pakk kaotsi läinud, milles süüdistati kaubandus-ametnikku T., kelle ametruumist pakk kaduma läks. Sarnasel korral ootab teenijat kohtulik karistus, kui süü kindlaks tehakse. Et aga nimetatud ametniku kohta süü tundemärgid puudulikud, siis sunniti teda palvet esitama tema ümberpaigutamiseks alamale kohale. Mitteesituse korral lubati suurema karistusega üllatada.

Teenija T. arvestades leivaküsimusega andis nõusoleku ümberpaigutamiseks, pöörates ühtlasi vastava kutseühingu poole kaitse otsimiseks. Kutseühingu kohalikud esitajad tutvunedes asjaoluga

pöörasid ekspluatatsiooni direktori poole palvega teenija ümberpaigutamist seisma panna kuni kohtu otsuseni. Ekspluatatsiooni direktor, arvestades tegelikkude asjaoludega, lubaski ümberpaigutuse seisma panna kuni kohtu otsuseni.

Direktor sõitis väljamaale ja nüüd kasutas R. juhust, et ennast avaldada. Hari-likult sarnastel kordadel üllatab ta teenijaid karistustega, ümberpaigutustega jne.

Nõnda tegi ta ka siis korralduse ametniku T. suhtes, paigutades teda 1. maist ümber konduktori kohale, kuigi tal selleks raudtee ülema ringkirja nr. 4 — 1923. a. põhjal õigust ei olnud ja sellepeale vaatamata, et direktori poolt ümberpaigutus seisma oli pandud. Et kutseühingu esitaja läbirääkimised R-ga tagajärgi ei annud, siis pööras k.-ü. hra peadirektori poole märgukirjaga, juhtides tähelepanu hra R. omavoli peale. Missugusele seisukohale hra peadirektor on asunud ei ole k.-ü. teada, kuid viimastel päevadel s. o. 25. mail oli T. veel ikka konduktori kohta peal.

Loodame et peadirektor härra R-ile võimupiirid kätte näitab, sest näib, et R-le käib üle jõu isiklikult neis küsimusis orienteeruda.

Raudteelane.

Asja selgituseks.

(Vaata Teemeistri vastus eestegijale „Side“ nr. 2).

Teemeister on kuri kirja üle, mis ilmus „Sides“ nr. 1. Aga ei tea miks?

Kirjaga ei tahetud kedagi maha teha, vaid võeti veidi arvustuse alla see, mis teemeistrite k/ü. juhatus esitas ehitusdirektorile ja laiali saatis liini jsk. juhatajale. Teemeister väidab, et kirja sisu liig isiklikku laadi olnud ja nagu eitaks kirja autor hariduse tähtsust. See on eksiarvamine. Minu mõttevahetusest isiklikud momendid puuduvad ja kunagi ei ole olnud ma hariduse vastane. Just ümberpöörduvalt: olen alati hariduse poole püüdnud.

Kui nüüd sisuliselt asja juurde tulla, siis ei ole ju meie vahel mingisuguseid põhimõttelikke lahkuminekuid, sest mõlemite soov on leida teid, mida mööda tuleks minna, püüdes koguda paremaid jõude tee korrashoiu tööde alal. Selle küsimuse ümber keerlebki kogu meie mõtetevahetus. Meie seisukohtade erinevus seisab aga järgmises. Teile näib, et teemeistrite koosseis paraneb 4—5 aasta pärast nende noorte jõudude juurdevoolu läbi, mis tehnika gümnaasiumitest ja teistest kutselaadilistest koolidest välja tulevad. Minul nii optimistlikku vaadet selle asja kohta ei ole. Nii ruttu asi loomuliku üldise hariduslike tasapinna tõusu teel ei parane. Ja mispärast, seda ma juba oma kirjas selgitasin. Sellepärast jääb seni, minu arvates, ikkagi üks võimalus: vähemalt 6 kl. alg. haridusega eestõotegija-

tele, kellel tööde alal juba hea praktika selja taga, korraldada kursused ja kursuste paremate lõpetajatega asetada aktiivsest teenistusest välja langenuid teemeistreid. See on minu seisukoht.

Minu arvates on põhjendamata Teie kartus, nagu ei leiduks eestõotegijate seas kõlblikke kursustele saatmiseks isikuid. Leidub siiski. Peab silmas pidama, et meil on üldse väga väikeste arvudega tegemist, niihästi üldise teemeistrite arvu, kui ka kohtade vabanemise võimaluste suhtes.

Meie tööala võrdlus kohtunikude ja notaride omaga ei ole tabav. Nende töö on rohkem kantseleilist laadi, mis kindlate paragrahvide normide alusel sünnib. Muidugi tähtis on ka seal praktika. Meie tööalal aga praktika omab erilise tähtsuse, kuna tegelik töö võib igapäev seada meid asjaolude ette, millede kohta igasugused normid ja paragrahvid puuduvad ja neid tuleb meil enestel asetada oma kogemustega ja oma ala põhjaliku tundmisega.

Mis puutub organiseerimise mõttes meie segaabiellu remonditöolistega ja kantseleijõududega, siis läksime siin välja põhimõttest mitte killustada, vaid kokku hoida. Kahjuks aga sunnivad meie olud meid sellest abielust loobuma ja ma võin teatada, et lähemas tulevikus koondume meie oma organisatsiooni. **Eestegija.**

„Side“ loeb iga riigiteenija, kes tahab olla kursis organiseeritud riigiteenijaskonna tänapäeva muredega, majandusliste ja kultuuriliste saavutustega ja tuleviku kavatsustega.